

**Javaslat a
„[Mészégetés című érték]”
[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez**

Készítette

Kósik István (név)

.....(aláírás)
Cserépfalu, 2015 szept.(település, dátum)
(P.H.)

**I.
A JAVASLATTEVŐ ADATAI**

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: Kósik István
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
Név: Kósik István
Levelezési cím: Cserépfalu, Petőfi út
Telefonszám: 30/207-9977
E-mail cím: bortkinalok@gmail.com

**II.
A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI**

1. A nemzeti érték megnevezése: Mészégetés
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:
 agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet
 ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport
 természeti környezet turizmus
3. A nemzeti értéket tartalmazó értéktár megnevezése: Cserépfalui Települési Értéktár
4. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

A mészégetés a bükki, répáshutai, bükkszentkereszti, felsőtárkányi, de főleg a bükkaljai bükkzsérci, cserépfalui emberek több évszázadra visszanyúló ősi, sajnos mára már elfeledett foglalkozása. A nagyipari, olcsó, de nem olyan minőségű mész megjelenése, és a területek védetté nyilvánítása pecsételte meg sorsát.

Cserépfaluban több helyen, de főleg a Hór-völgy elején sorakoztak a mészégető kemencék. Mind a mészégetőket, mind a mész fuvarozókat „meszes”-eknek nevezték. „Hajt, mint a meszes”, ugye milyen ismert mondás.

Hogyan is készült a mész?

Kb. 2,5 m átmérőjű, 3-4 méter mély gödröt készítettek, alján 15-20 cm-nyi padkát hagytak körös-körül. A gödör falát körbe, a földszinttől 1 m magasságra lapos falkővel vagy tufakővel rakták ki, elől „száját” hagytak ki, azt pofakővel zárták.

A kemence alján kezdték körbe-körbe a mészkönek a berakását, úgy, hogy a tető átmérő egyre kisebb lett, így alakult ki a boltozat.

A mészkönek megfelelő méretéhez a köveket törték, darabolták, ami megint különleges szakértelmet igényelt. A boltozat utolsó kialakítása az ún. dugó, záró mészkö behelyezése. A boltozat köré rakták a boksát, vagy buksát, ez már nem megy húzóra, majd a boksa és boltozat közötti tereket apróbb mészkövekkel berakták. A boksát ügyesen betapasztották, hogy minél kevesebb hő távozhasson el.

A gödör aljára, 2 db nagyobb átmérőjű szálfára vékonyabb dorongból „kalitkát” készítettek, ebbe rakták bele a száraz rőzsét.

Begyújtás után 72 órán keresztül folyamatosan „égették” a meszet, méteres ölfákból.

Vaslemezekkel, rudakra szerelt ponyvakkal védekeztek a szél ellen, de a hő is ellensége volt a jó minőségű mész kiégetésének.

A mészkemence kihűtése után kezdték a kemencéből a kiégett mészdarabok kiszedését, mázsálását, majd elszállítását.

A cserépi meszesek eljutottak a Nyírségbe, Jászságba, Kunságba, Pest megyébe, Berettyó-vidékre. P. Tóth Berci bátyám mondta, hogy legmesszebb ahol volt, onnan már látta Nagyvárad templomtornyát.

Büszkének kell lennünk ősünk e nehéz, szép foglalkozására, és minél többet be kell mutatni az utóknak.

5. Indoklás a Települési Értéktárba történő felvétel mellett, kitérve a nemzeti érték jelentőségének bemutatására:

A mészégetés a bükki, a bükkaljai, de különösen a cserépfalui emberek több évszázadra visszanyúló ősi, sajnos mára már elfeledett foglalkozása.

Cserépfaluban több helyen, de különösen a Hór-völgyében sorakoztak mészégető kemencék.

A mészégetés nehéz mestersége, sajátos technológiája mára szinte feledésbe ment, ezért is szükséges ennek a sajátos cserépi értéknek a hírét megőrizni.

A fentiek alapján települési értékkel nyilvánítása indokolt.

6. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

7. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: www.cserepfalu.hu/ertektar

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja.
2 db fénykép

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek.

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat.

Mészégetés

1. Mészégetés közben

2. Zajlik a mészégetés